

pouze o částech sbírky (Káda Z., 1964: O některých zaji-mavostech z Rychnovska v Plachetkově ornitologické sbírce. Acta Mus. Reginaehrad., S. A. 5: 199–203). Soupis podstatné části nebo celé sbírky dosud publikován nebyl.

Podobně je tomu i s osobností Plachetkovou. Patrně vzhle-dem ke své málo rozsáhlé publikační činnosti byl znám pouze v úzkém kruhu, byť i významných předválečných ornitologů. Tak se stalo, že jeho životopis nebyl uveden v nedávno vydané publikaci Die Ornithologen Mittel-europas (Ludwig Gebbhardt, Brühlscher Verlag Gießen, 1964). Vzhledem k tomu, že k publikaci jsou připojeny cizojazyčné souhrny, je možné předpokládat určité roz-šíření vědomostí o tomto českém ornitologu i mimo naše hranice. I proto je nutno hodnotit vydání této publikace kladně.

Do tisku se však bohužel dostalo i několik závažnějších chyb věcného rázu, které se při pečlivějším zpracování nemusely vyskytnout. Jedná se např. o exemplář č. i. 23-D-583, který není konopka žlutozobá (*Carduelis flavi-rostris*), jak je chybně v publikaci uvedeno, ale ččetka zimní (*Carduelis flammea*), která byla určitý čas chována v zajetí, takže typické zbarvení pro tento druh ztratila. Exemplář č. i. 23-D-248, kulík hnědý (*Charadrius mori-nellus*), nepochází z Polska, ale správná lokalizace podle Plachetky zní „Misted – Jüttland“.

I přes tato nedopatření lze považovat publikaci za cenný přínos do regionální ornitologické literatury. Brožuru expeduje přímo Muzeum Orlických hor.

ZBYNĚK ROČEK

Zbyněk
Roček

319

BOHUMÍR SMUTNÝ: RELACE CÍSAŘSKÉHO VY-SLANCE WALTERA LESLIEHO O CESTĚ DO ČAŘI-HRADU A ZPĚT 1665–1666

(*Sborník prací východočeských archivů, roč. I — 1970, str. 167–182*)

Ladislav
Hladký

Vlastním obsahem edice je 21 relací hraběte Waltera Leslieho (majitele novoměstského panství, konfiskovaného Trčkům z Lípy po zavraždění hraběte Adama Erdmana v Chebu 25. 2. 1634, spolu s Albrechtem z Valdštejna) císaři Leopoldu I. Tyto relace, které se dochovaly v kon-ceptech v rodinném archívu Leslie, jenž je uložen ve Státním archívu v Zámrsku, podává jeho pracovník, dr. Smutný, důsledně registrovou formou. I přes svoji ne-úplnost (pro období srpen až prosinec 1665 neexistují)

jsou důležitým pramenem pro bližší poznání politiky habsburské monarchie vůči Turecku v dané době. Není snad třeba připomínat, že obě mocnosti byly v 16. a 17. století v neustálých válkách, občas přerušeny krátkými obdobími míru. R. 1664 došlo totiž k porážce Turků u Svatého Gottharda a posláním Leslieho bylo potvrzení sjednaného míru. (Víděň současně navštívilo za stejným účelem turecké poselstvo.) Příčiny tohoto i pozdějších habsburských úspěchů, především porážky Turků u Víděň r. 1683, spočívaly v již tehdy se projevující krizi osmanského státu, založeného na vojenských výbojích, a v tom, že Turecko nemělo podporu velkého nepřítele Habsburků — Francie.

Všemi těmito možno říci mezinárodními souvislostmi se Smutný zabývá poněkud obsáhleji v třístránkovém úvodu k vlastní edici, jenž je opatřen poznámkovým aparátem. Editor v něm rovněž charakterizuje vydávané materiály, zdůvodňuje, proč právě zvolil formu registů (relace jsou příliš rozsáhlé, některé koncepty jsou částečně poškozeny), všímá si také jejich jazykové stránky (jsou psány pochopitelně německy, je v nich však i řada italských, především odborných termínů, i některé výrazy turecké). Zmiňuje se i o Leslieho pozorovacím talentu, s nímž líčí vnitřní poměry osmanského státu. Cesta rakouského poselstva byla úspěšná; trvala téměř rok — od konce května 1665 do 27. 3. 1666. Nejdůležitější jednání v Drinopolí a Cařihradu, kam musel Leslie se svým početným doprovodem následovat sultánův dvůr, probíhala v druhé polovině r. 1665, pro kterou, jak již bylo řečeno, se koncepty nedochovaly. Poselstvo však mělo také jeden významný úkol kulturní povahy — získat povolení k prohlídce bývalé korvínské knihovny v Budíně a odkoupit nebo nechat opsat některé cenné rukopisy pro vídeňskou dvorní knihovnu. Výsledek však byl ubohý — z knihovny zůstaly jen trosky a do dvorní knihovny se dostaly jen tři rukopisy, které získal darem Leslieho synovec Jakub.

Z diplomatického hlediska nelze Smutnému nic vytknout. Drží se přísně zvolené registové formy, jeho registry mají všechny potřebné náležitosti včetně poznámkového aparátu, v němž mj. vysvětluje turecké výrazy. Leslieho líčení konfrontuje v řadě případů se spisem účastníka poselstva, jezuitu Taffernera (nebo Taverniera; byl Leslieho zpovědníkem), který byl vydán latinsky r. 1667 a vyšel česky již r. 1669 péčí litomyšlského tiskaře Jana Arnolta z Dobroslavína pod názvem Legací císařská. Již v úvodu konstatuje, že Leslieho relace jsou mnohem zasvěcenější než Taffernerovo vyprávění, jež je ovšem důležitým pramenem a velmi napomohlo editorovi při zpracování

relací, jak sám přiznává. Jednotlivé relace Smutný seřadil chronologicky; vzhledem k tomu, že některé koncepty nejsou datované, musel při určení přibližné doby jejich vzniku vycházet z věcné souvislosti. Je však možné, že vídeňské archívy ukrývají dosud neobjevené a nepublikované čistopisy Leslieho relací; Smutný alespoň, jak je zřejmé, o takové edici neví – zmiňuje se pouze o jednom publikovaném listu Leslieho císaři z 3. 11. 1665 v záležitosti prohlídky korvínské knihovny. Doufejme, že jeho edice bude pro některého zahraničního badatele podnětem k tomu, aby se pokusil o jejich nalezení.

Je škoda, že B. Smutný nevyličil alespoň několika větami pestré osudy autora relací, původem skotského šlechtice, dobrodruha, nadaného a zkušeného vojáka i diplomata, který jako katolík opustil svou protestantskou vlast, usadil se původně ve Štýrsku, sloužil ve vojsku Ferdinanda II. atd. Autor se v úvodu omezil pouze na jeho životní data (1605–1667), na výčet jeho vojenských hodností (generál polní strážmistr, generál štýrské, chorvatské a vindické hranice); zmiňuje se také o jeho diplomatickém poslání v Itálii ve čtyřicátých letech 17. století a o jeho účasti na chebské exekuci, kde Walter Leslie hrál jednu z hlavních rolí. To je však, myslím, jediné, co je možno Smutného práci vytknout.

LADISLAV HLADKÝ

JANA VACINOVÁ: ZÁMECKÁ KNIHOVNA V OPOČNĚ. Vydalo nakladatelství KRUH v Hradci Králové 1971 jako zájmový náklad pro Krajskou knihovnu v Hradci Králové.

Bouza
Erik

O opočenském zámku existuje dosti rozsáhlá, byť nedosti přesná a spolehlivá literatura. Opočenská zámecká knihovna na tom byla podstatně hůře. Všiml si jí zatím jen dr. Bohumír Lífka v jubilejním sborníku k sedmdesátinám Josefa Colloredo-Mannsfelda a pak dr. Pravoslav Kneidl v brožurce o státním zámku Opočno.

Tím záslužnější tedy je, že v edici *Knihy a knihovny* vyšla v pěkné grafické úpravě Jaroslava Chebena diplomová práce knihovnice Jany Vacinové, která pojednává v úvodu nejen o dosavadní literatuře, ale také o zámku a jeho majitelích a pak podrobně hovoří o vzniku této knihovny a jejím vývoji v 17. století, o období jejího růstu na počátku 18. století i o dalším vývoji v 18. století. Pozornosti Jany Vacinové neušlo, že při inventarizaci opočenského svěřenství na počátku 19. století bylo zjištěno, že hodně knih chybí. Mezi ztrátami byly i velmi